

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum possit esse aliquid scitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

QVAEST. I.

alii. In proposito autem sermo est de videre, ut importat evidentiā distinctam contra apparentiam firmā adhäsionis. Secūdūs est, quia in literā proponit, quod lumen fidei facit videre, & transiit ad probandum non quid facit videre, sed quod facit assertere his, quae sunt confona recta fidei, & non alijs. Valde nanque dicitur: inter le illi duo

D. 610. actus, scilicet videre, & assertere, ut pater ex hoc, quod assertere his, que sunt fidei, quilibet fidelis faciet ut intrepide videat autem ex intrinsecō lumine ea, quae crederuntur, nullus fatetur, nisi maiori lumine, quam sit lumen fidei illustreretur.

¶ Ad primū horū dicunt, quod author loqui ur de uideret, quae sunt fidei, sub communī ratione credibilis, ita quod videat ut credibilitatem eo rām conuenit fidei ex duplice capite, scilicet ex lumen fidei, & ex communī ratione credibilis: & sic sunt uita ab eo, qui credit. Non enim crederet, nisi videat ea esse credenda, uel propter evidētiā signorum: vel propter aliquid huiusmodi.

AD TERTIUM dicendum, quod ea, quae creduntur, sicut enim per alios habent virtutem, homo videt illud, quod est sibi conueniens ēm habitudinem illum: ita etiam per habitum fidei inclinatur mēs hominis ad asserendum his quae conueniuntur recte fidei, & non alijs.

AD QUARTUM dicendum, quod auditus est verborum significantium fidem facit uideret. Et iuxta eidūm lumen

infernū dicitur, quod per donum intellectus intelligimus ea, quae sunt fidei, & effe credenda.

¶ Ad secundū dicunt, quod neuter defecit hic accidit, sed argumentum sic a minori, & ab effectu. A minori quidem, quia ex quo habius uirtutis periclitans patet appetitum facit occidit, hoc est, inclinando in id, quod conuenit hominem uideret hoc est evidētiā practica habens eum, quod conuenit secundūm illum habitum, multo magis habitus fidei, qui est habitus uirtutis in parte intellectiva, inclinando sibi conuenientem facit evidētiā fidei posibilem: quoniam perfectio partis intellective propinquior est, & facit evidētiā, quae est propria perfectio intellectus, quam perfectio partis appetitiae, ex qua tamen fit evidētiā practica. Temperatus siquidem habet evidētiā indicūm circa actus temperantiae: & influs circa actus iustitiae, adeo ut 9. Ethic. ponatur uir bonus mensura humanae actuum. Men- sura autem sine certitudine evidētiā non est. Ab effectu autem quia ex hoc, quod lumen fidei inclinat ad asserendum discrete, hoc est, disserendo ea, quae sunt fidei ab his, que non sunt fidei, puta, quod Sol est maior totu orbe terrarum: & ab eis quae sunt contraria fidei, ut sunt damnatae heres: sicut quilibet uirtutis habitus, ita inclinat in propria, quod non in extranea, nec in contraria, infurit, quod sicut quilibet uirtus is habitus partis evidētiā practicā: ita habitus fidei influs partis evidētiā proportionitalis, hoc est, non in alia potest, aut ex actibus, sed ut habitus influs prahabat, & pariat in suo actu evidētiā fidei confonit, que iam explicata est, scilicet evidētiā credibilitatis eorum, que sunt fidēi: ita quod habitus fidei habet tres habituidines ad credētiā. Trina est communis, que iam dicta est, quod inclinatio in sua credētiā, quod non in alia sine extranea, sine contraria. Secunda est, quod facit evidētiā credibilitatis eorum, que sunt fidei. Tertia est, quod facit assertere his, que sunt fidei. Et quod fidei lumen natum sit caudare in nobis unionem credibiliatē, probatur ex hoc, quod lumen fidei est secundūm lumen genus perfectissimum, ut pote dñni ordinis: & talis uisio non repugnat fidei secundūm, nec in nobis proflatu isto, sed ad perfectionem ipsius prouidit. Oportet ergo huiusmodi perfectionem, illi

F attribuire, & meritū, ut credibilitatis motus super ueritatem firmetur, & imperfētiō incidentia actus a testē dentis procedat secundūm. Et sic pater, quod in principio responsōis proponit, probatur a pōlūtūm asserendum discrete: quām brevitas causa conti-

tūm ea, quae sunt fidei: nō autem est ipsarum rerum, de quibz est fides: & sic non oportet ut huiusmodi res fint viſe.

ARTICVLVS V.

G Virū ea, quae sunt fidei, possunt esse scita.

A D QVINTVM sic procedit. Vf. ¶ quae sunt fidei, possint esse scita. Ea n. quae non sciantur, videantur esse ignorata, quia ignoratio scientie opponit: sed quae sunt fidei, non sunt ignorata. Horum n. ignorantia ad infidelitatem pertinet, sed illud prima ad Timotheum 1. Ignorans feci in incredulitate mea. ergo ea, quae sunt fidei, possunt esse scita.

H ¶ 2 Præt. Scientia per rationes acquiritur: sed ad ea quae sunt fidei, a sacris authoribus rationes inducuntur. ergo ea, quae sunt fidei, possunt esse scita.

I ¶ 3 Præt. Ea quae demonstratiō p̄batur, sunt scita, quia demonstratiō est syllogismus faciens scire: sed quædam, quæ in fide cōtinētur, sunt demonstratiō p̄bata a philo sophis, sicut Deum est, ut Deum esse vnu, & alia huiusmodi. ergo ea quae sunt fidei, possunt esse scita.

J tum: & ideo asserendum omnibus communis est credidit: evidētiā autem perfectionis uenit. Similiter non obstat, si habitus fidei non in trām credibilitatis in puerō baptizatio, nuptiis, & in huiusmodi evidētiā quantum est ex iis, & in inferno. In hoc autem puerō deest dispositio debita, insitio credendorum a Dei ministris. Et enim fides, quæceptionem credendorum, ex auditu predicatorum a Deo, ut dicitur ad Romanos 10. Et propterea nō si talis puer nec evidētiā, nec asserendum dicitur, & de inuita eliceret.

K Super Questionis prima Articulū quādū

L I N artic. 5. in responseō ad primum aduerte, quod absolute, quod fideles in hoc difficiunt, ab inuiditudo, sed quia habent notitiam, inquitur per hanc dicitur esse credētiā: quod est dictu, habent notitiam ex parte luminis fidei, quod est natum facere, quod est partis credētiā. Et sic non oportet dicere, quod fidei habet de factō huiusmodi evidētiā ex lumine, quod habet illam, quantum est ex parte luminis fidei, quod habet lumen, unde potest habere huiusmodi evidētiā.

M ¶ In codētiā articulo in responseō ad secundūm dicitur ex Scoto ad 23. dist. 3. tentaciōnū. Quia ambiguitas dicitur tenet, scilicet quod theologia nostra est in una subalternata: & quod fides, & scientia non possint esse separata. Cum enim credētiā sciamus per theologiam, & theologiam per credētiā, sequitur quod id est in carnem. & eodem simili. Nec potest solvere, inquit ex Scoto, hanc ueritatem, nisi dicendo, quod in hoc loco author loquens de fidei, & non de subalternata.

N ¶ Ad hoc dubium breueretur dicere, quod auter loquens de fidei, & non de subalternata tantum: & quod in hoc loco contradicit proper duo. Primo, quia non sunt ex parte

fides est de principiis theologiae: ipsa vero theologia est de conclusionibus ex ipsis principiis. Secundum, quia theologia nostra, licet secundum suam speciem sit scientia, non tamen est in statu scientia. Habet enim imperfectum statum: sicut perfectioria que geometria secundum suam speciem est scientia subalternata: sed non per se adhuc ad perfidum statum scientia: & propter non facit scire nisi inchoat, & imperfetta, quia ut dicitur in primo Poster. Non fecit catenam refutatione ut ad principia evidenter fieri.

Theologus ergo in nobis viatoribus est secundum se vere scientia subalternata, non tamen in statu scientia, quoniam contingit in eis cum eiusdem principiis illius. Et propter datos quod si de credibili, non se querat aliqua contradictione, nec quod fides, & scientia sint de eodem: quia hoc, scilicet quod scientia & fides non possunt esse de eodem, intelligitur de scientia in ita in scientie, & non de scientia in statu imperfecto.

In responsione ad quaram eidem articulorum, recte dicta in prima fidei, & aduerte, quod licet alia ratio sit de incompatibilitate scientie cum opinione, & cum fidice, convenienter tam in hoc omnibus eorum incompatibilitatisratio, tamen scilicet teneri ex parte subiecti simpliciter, & non secundum quid. Exstimate namque a fide, & non exstimate a fide, unde a fide, & non undre a fide, ex parte subiecti distinguuntur, & opponuntur. Et propter incompatibiliter sunt in eodem subiecto simpliciter. Sic autem distinguuntur scientia, fides, & opinio. Nam scientia videtur a fide, quod exstimate impossibile alter se habere. Opinans aliquatenus underit a fide, sed non ira, quod exstimate impossibile alter se habere. Credens autem licet exstimate impossibile alter se habere, non tamen hoc habet ex evidentiis, nec videt a fide. Dico autem subiecti simpliciter, ad exclusum secundum quid, putata, Sorem ut geometrare, sicut dicit Dion. 2. ca. 1 de diuino. Ex his autem principiis,

opinantem, & sic de aliis. Non enim distinctio horum in hoc consistit, quod credens ut sic, non videat: ut opinans exstimate possibile alter se habere, ut sciens videat &c. Sed in hoc, quod sub iecum, de quo simpliciter, & absolute verificatur credere. A fide, de eodem non potest simul verificari, scire a fide: & similiter est de opinione & scientia. At si quis alter diffiniri voluerit hos terminos, non erit quod cum eo de re, sed de vocabulis;

P.P.Q.I.2.2.2.

ita probatur aliquid apud fideles, sicut est ex principiis naturaliter notis probatur aliquid apud oes. Vnde etiā Theologia scientia est, ut in principio operis dictum est.*

AD TERTIUM dicendum, quod ea, quae demōstratiū probari possunt, inter credenda numerantur, non quia de ipsis simpliciter sit fides apud omnes, sed quia praecox guntur ad ea quae sunt fidei, & opportet ea, saltem per fidem, presupponi ab his, qui eorum demōstrationem non habent. ergo de eis, quae sunt scientia, non potest esse fides.

AD QUARTVM dicendum, quod sicut Philosophus ibidē dicit, tanta diversitas hominibus de eodem oīno potest haberi scientia, & opinio, sicut & supra dictum est de scientia & fide: sed ab uno & eodem potest haberi fides, & scientia de eodem secundum quid, de subiecto, sed non secundum idē.

Potest enim esse, quod de una & eadem reali aliquid sciat, & aliquid aliud opinetur. Et similiter de Deo potest aliquid demōstratiū scire, quod sit vnuus, & credere quod sit trinus: sed de eodem secundum idē non potest esse simili in uno homine scientia nec cum opinione, nec cum fide, alia tamen, & alia rōne. Scientia n. cū opinione simili non potest simpliciter de eodem: quia de rōne scientia est, & id quod scitur, existimatetur esse impossibile aliter se habere. De ratione autē opinionis est, quod qd est opinatio, existimatetur possibiliter aliter se habere: sed id qd fidetur, propter fidei certitudinem existimatetur etiam impossibile aliter se habere; sed caratione non potest simili idem, & secundum idē esse scitum, & creditum; quia scitum est vnuus, & creditum est non vnuus, ut dictum est.*

ARTICVLVS VI.

Vtrum credibilia sint per certos articulos distinguenda.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod credibilia non sint per certos articulos distinguenda. eorum enim omnium, quae in sacra Scriptura continentur, est fides habenda: sed illa non possunt reduci ad aliquem certum numerum propter sui multitudinem. ergo superfluum videtur articulos fidei distinguere.

¶ Præ. Materialis distinctio cū

In art. & ar. præ.

In art. & ar. præ.

I

Nart. 6. responsio-

ne ad secundum, In art. & aduerte, quod cum dicitur: Ratio formalis ex parte nostrī, ly ex parte nostrī, diminuit a ratione formalis obiecti simpliciter: & propterea non ualeat argumentum. s. di. 25. q. 1. ar. 1. corp. & 2. 2. ad 6. & 1. cor. 25. p. 2.